

Zachte beats versus harde beats

Onderzoek naar het verschil in het nieuwsproductieproces binnen de sportjournalistiek en andere takken van journalistiek

Masterscriptie Communicatiewetenschap, Joy Obergh

Voorwoord

Deze afstudeerscriptie is geschreven door Joy Obergh als onderdeel van de Masteropleiding communicatiewetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam in het studiejaar 2013-2014.

Inleverdatum: 27 juni 2014

Studentnummer: 1553453

Adres: Vlimmerenstraat 47, 1066 SR, Amsterdam

Telefoon: 06 100 17 931

e-mail: oberghjoy@gmail.com

Begeleider: Dr. A.M.J. van Hoof

Tweede lezer: Drs. C.H.J. Vaneker

Bij deze wil ik Anita van Hoof bedanken voor haar begeleiding bij het uitvoeren van dit onderzoek en het schrijven van deze scriptie. Daarnaast wil ik de zeven sportjournalisten bedanken die vrijwillig hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Nieuwsproductie	4
1.2. Sport binnen de media en journalistiek	6
1.3. Relevantie	7
2. Theorie	9
2.1. Het productieproces	9
2.2. Nieuw ontdekken & nieuws verzamelen	11
2.3. Media routines	13
2.4. De definitie van harde en zachte nieuws items	16
2.5. Routines binnen de zacht nieuws georiënteerde beat sportjournalistiek	18
3. Methode	20
3.1. Onderzoeksopzet	20
3.2. Materiaal	21
3.3. Participanten	21
3.4. Vragenlijst	23
3.5. Analyse	24
4. Resultaten	25
4.1. Beschrijvende statische bevindingen	25
4.2. Inferentiële statistische bevindingen	26
5. Conclusie	34
6. Discussie	37
7. Referentielijst	39
8. Bijlagen	41
Bijlage 1. Vragenlijst reconstructie-interview	41
Bijlage 2. Vragenlijst achtergrondkenmerken journalist	50
Bijlage 3. Email aan journalisten	53

1. Inleiding

Er zijn verschillende vormen van nieuws, o.a.; politiek, economisch en sportnieuws. In het bedrijfsleven zijn er (afhankelijk van met wat voor soort organisatie we te maken hebben) werkculturen die van elkaar verschillen maar die ook met elkaar overeen kunnen komen. Zo ook binnen de journalistiek. Dit maakt het interessant om te onderzoeken in hoeverre het productieproces binnen meerdere takken van nieuws van elkaar verschillen. In dit theoretisch kader zal het productieproces tussen een door zacht nieuws gedomineerde beat als sport, vergeleken worden met een door hard nieuws gedomineerde beat als politiek. Verderop wordt het begrip beat breder uitgelegd.

1.1. Nieuwsproductie

Sport is in het algemeen erg populair. Bureau Duodecim publiceert sinds 2009 jaarlijks een Populariteitsindex Sport. Deze index wordt bepaald door beoefenaars en de mate van belangstelling voor een bepaalde tak van sport. Uit de cijfers blijkt b.v. dat voetbal met afstand de meest populaire sport is onder de Nederlandse bevolking ('Populariteitsindex Sport', 2011).

Iedereen wilt op de hoogte zijn en blijven van het actuele (sport)nieuws en er zijn verschillende media zoals kranten, televisie en internet die hiervoor gebruikt kunnen worden. We lezen, horen en zien dagelijks wat er in de wereld gebeurt, maar wie bepaalt nu eigenlijk wat interessant is en nog belangrijker welk nieuws tot ons komt? Wat kunnen we te weten komen over nieuwsroutines van journalisten en brongebruik, en wie zijn de hoofdpersonen in het nieuwsproductieproces?

Journalisten kunnen omschreven worden als "gatekeepers". Gatekeeping is het selecteren, schrijven, editen, positioneren en herhalen van informatie. Ook is het nodig om van de massa's aan informatie die journalisten op hun bord krijgen, waardig nieuws te maken dat uiteindelijk tot ons - de consument komt. Gatekeeping omvat ook het nemen van beslissingen over de hoeveelheid tijd en aandacht die een nieuwsitem krijgt (Shoemaker, Vos & Reese, 2008). Net zoals

iedere persoon zijn of haar werk verricht op een eigen of aangeleerde manier, zo verrichten journalisten hun werk ook op een bepaalde manier of routine die hem of haar het beste schikt.

Nieuwsroutines zijn volgens Shoemaker en Reese (1996) bepaalde patronen die men herhaaldelijk gebruikt om van ruwe data waardig nieuws te maken. Deze routines moeten er volgens hen voor zorgen dat het nieuws zo goed en effectief mogelijk geleverd kan worden aan de consument. Tuchman (1972) is nieuwsroutines als een van de eersten gaan onderzoeken en onderscheidde de manier waarop nieuwsorganisaties en journalisten nieuws classificeerden als “hard”, “zacht”, “ontwikkeland” en “voortgaand” nieuws (zie paragraaf 1.2.). Tevens stelde Tuchman (1972) dat nieuws geclassificeerd diende te worden aan de hand van hoe het tot stand komt, kort gezegd als “gepland” en “ongepland” nieuws. Op deze manier kon volgens haar effectiever uitgelegd worden hoe nieuwsorganisaties daadwerkelijk te werk gaan. Bepaalde nieuwsroutines zoals vertrouwen op gecentraliseerde bronnen zorgde er b.v. alleen maar voor dat mensen met politieke en economische macht het voor het zeggen hadden.

Voorgaand onderzoek naar nieuwsroutines is heel belangrijk geweest en dat is het nog steeds. Men weet nu dat nieuwsroutines journalisten helpen nieuws te construeren en wat de kracht van macht is in het bepalen van nieuws dat tot ons komt.

Er zijn verschillende manieren om naar het nieuwsproductieproces te kijken. Reich (2009) onderscheidt twee fasen in het nieuwsproductieproces. Nieuws data wordt volgens hem ontwikkeld door nieuws te ontdekken en nieuws te verzamelen. De nieuws ontdekkings-fase is het eerste moment waarop de journalist wordt ingelicht over het bestaan van een potentieel nieuws item. Deze fase is ook te karakteriseren als de fase waarin de journalist vertrouwt op zijn nieuwsbronnen hem of haar te voorzien van bruikbare informatie (het ontdekken van waardig nieuws). Nieuws verzamelen omslaat het toevoegen van details, data, reacties en ophelderingen.

1.2. Sport binnen de media en journalistiek

Sport is in het algemeen een belangrijk onderdeel van de samenleving. Sport biedt ons de mogelijkheid om onze emoties via een culturele activiteit te uiten. Vanaf de jaren '80 en '90 is onderzoek naar sport echt op gang gekomen. Voor die tijd waren sport en sportjournalistiek afwezig in literatuur binnen media- en communicatiestudies en in journalistieke studies (Boyle, 2006). Sport werd niet serieus genomen in de hiërarchie van de professionele journalistiek.

Sportjournalistiek werd gezien als de speel-afdeling van de journalistiek (Boyle, 2006). De sportcultuur is met de tijd een centralere rol in de entertainment industrie gaan vervullen. Sport is populair geworden door bekende sporters, sportmerken en social media. De toename van sportitems zegt iets over de relatie tussen journalistiek, de media en de populaire cultuur en diens culturele, sociale en politieke impact. Als we kijken naar het belang van landen bij het binnenhalen van grote sporttoernooien zoals de Olympische Spelen, of het Wereld Kampioenschap voetbal dan treden politieke, economische en culturele aspecten vaak op de voorgrond (Boyle, 2012).

Om een vergelijking te maken of een mogelijk verschil te ontdekken tussen sportjournalistiek en andere takken van journalistiek is het in de eerste plaats van belang aan te geven wat we verstaan onder journalistiek. Boyle (2006) stelt het volgende:

If journalism is about disseminating information and facilitating discussion on a range of social, political, economic and cultural issues pertinent to a society, then sports, however much some academics may dislike it, is part of that mix.

De Burgh (2005):

Journalism is seen as fulfilling the essential need of humans to be informed in order to participate in social and political processes.

In beide stellingen komt het sociale aspect van journalistiek naar boven. Sport omvat dit sociale aspect.

Het is interessant om te onderzoeken of er verschillen zijn in de werkrouines van sportjournalisten ten opzichte van andere journalisten.

De onderzoeksvraag in dit onderzoek luidt daarom:

“In hoeverre verschilt het nieuwsproductieproces van journalisten die werken in een door zacht nieuws gedomineerde beat, van journalisten die werken in een door hard nieuws gedomineerde beat?”

Het werkgebied van sportjournalisten wordt in dit onderzoek aangeduid als een door zacht nieuws gedomineerde beat. Het werkgebied van journalisten werkzaam in de politiek, economie etc. wordt aangeduid als een door hard nieuws gedomineerde beat. In paragraaf 2.4. wordt het verschil tussen hard en zacht nieuws toegelicht.

Dit onderzoek richt zich op het nieuwsproductieproces binnen de sportjournalistiek in Nederland. Om valide conclusies te kunnen trekken of er een verschil bestaat in het productieproces tussen een door zacht nieuws gedomineerde beat als sport en een door hard nieuws gedomineerde beat als politiek worden de resultaten tegen elkaar afgezet.

1.3. Relevantie

Om het daadwerkelijke nieuwsproductieproces in de Nederlandse sportjournalistiek in kaart te brengen, wordt onderzoek uitgevoerd in de vorm van reconstructie interviews met sportjournalisten. De interviews met Nederlandse sportjournalisten worden vervolgens vergeleken met die van Nederlandse journalisten die werkzaam zijn in andere takken zoals economie, politiek etc. Op deze manier is het onderzoek wetenschappelijk van waarde en kan er een compleet beeld geschetst worden van het nieuwsproductieproces op dit gebied en het verschil dat er bestaat tussen hard en zacht nieuws.

Zoals in de inleiding omschreven, bepalen nieuwsorganisaties, journalisten en hun bronnen wat nieuws is en wat de consument tot zich neemt.

Onderzoek naar de werkwijze van de journalist en welke aspecten van invloed zijn op de productie van nieuws is daarom maatschappelijk relevant.

2. Theorie

2.1. Het productieproces

Om te achterhalen welke factoren het nieuwsproductieproces beïnvloeden en de selectiecriteria beter te kunnen begrijpen, ontwikkelden Shoemaker en Reese (1996) een model waarin vijf niveaus zowel binnen als buiten mediaorganisaties invloed hadden op de inhoud van nieuws. Deze vijf niveaus bestaan uit het individuele journalistieke niveau, het media routine niveau, het organisatie niveau, het extramedia niveau en het ideologisch niveau.

Het individuele journalistieke niveau beschrijft de invloed die de journalist uitoefent op de inhoud van het nieuws. Hierbij gaat het om de persoonlijke achtergrond van de journalist zoals geslacht, opleiding, persoonlijke opvattingen die kleur geven aan de inhoud en de opvattingen en professionaliteit in het uitoefenen van hun beroep.

Het media routine niveau moet worden gezien als een set van bepaalde methoden die journalisten gebruiken om hun werk uit te voeren op de manier die hen is aangeleerd. Net zoals mensen een taal aangeleerd wordt vanaf de geboorte, zijn media routines patronen die journalisten aanleren om hun werk te doen. Deze patronen kunnen binnen de ene journalistieke tak (politiek of economie) verschillen van de ander (sport of showbizz). Journalisten werken aan de hand van zogenaamde media routines die bijdragen aan hoe een bepaald nieuwsitem tot stand komt. In het bepalen van wat bijvoorbeeld acceptabel nieuws is voor de consument en welke bronnen informatie kunnen bieden, spelen routines een belangrijke rol. In paragraaf 2.2 wordt het belang van routines uitgelegd.

Het organisatie niveau is meer macro gefocust dan het individuele -en media routine niveau. De organisatie bestaat uit grotere en meer gecompliceerde structuren. Binnen media organisaties bestaan drie niveaus: redacteuren en verslaggevers, het midden niveau dat bestaat uit managers, editors en producers, en als laatste het hoogste niveau dat het organisatie beleid en budget bepaalt en tevens belangrijke personeelsbeslissingen neemt. Nieuws organisaties

ondervinden economische druk die journalistieke beslissingen kunnen beïnvloeden en hierdoor ook de inhoud van nieuws beïnvloeden.

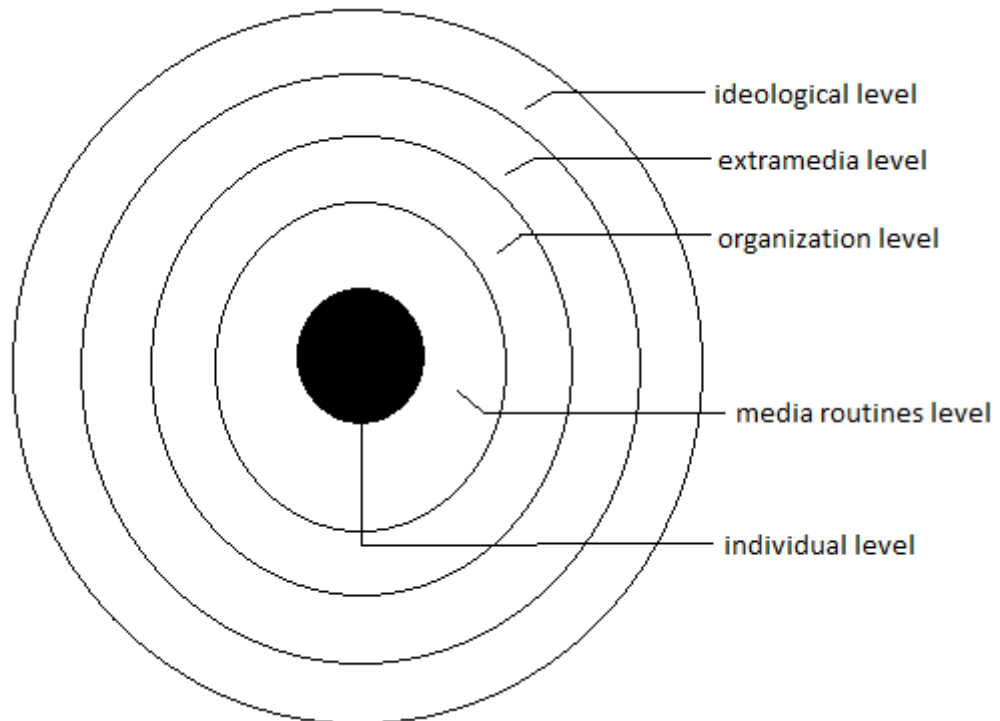
Het extramedia niveau geeft zicht op externe factoren die van invloed zijn op nieuwsvorming. Denk hierbij aan bronnen die informatie bieden, inkomstenbronnen (zoals adverteerders), de economie, technologie etc. Journalisten zijn bijvoorbeeld zelden getuigen van vliegtuigcrashes. Ze krijgen informatie van mensen die getuige waren van een crash, politie, brandweer en ambulancemedewerkers. Iedere bron voorziet de journalist van andere informatie en het is de taak van de journalist om uit al deze verschillende informatiestukken (die vaak ook nog tegenstrijdig kan zijn) een compleet en accuraat beeld te creëren.

Het ideologisch niveau beschrijft (binnen een nieuwsorganisatie) de manier waarop journalistiek vanuit een bepaalde ideologie werkt en heeft het grootste macro effect op de inhoud van nieuws. De ideologische theorie geldt echter niet alleen voor nieuwsorganisaties maar voor de samenleving of een bepaalde cultuur waarin een persoon of organisatie werkzaam is. Alle voorgaande niveaus werken toe naar een gezamenlijke ideologie die in de samenleving wordt gedeeld. Een ideologie staat niet vast maar wordt constant besproken en verandert. Een ideologie wordt niet door directeuren binnen media organisaties bepaald maar komt natuurlijk tot stand, door de manier waarop in dit geval de media werkt volgens bepaalde invloeden die hiërarchisch werken.

Elk niveau heeft invloed op het tot stand komen van nieuwsproductie en bepaald mede hoe dat eruit ziet. De verschillende niveaus beïnvloeden elkaar maar voor deze studie is het niveau van media routine het meest relevant aangezien we willen achterhalen wat de verschillen zijn in het productieproces tussen een door zacht nieuws gedomineerde beat en een hard nieuws gedomineerde beat (zie figuur 1 voor weergave van het model).

Mediaroutines hebben invloed in de ontdekkingsfase en verzamelingsfase van nieuws (Reich, 2009) die in de volgende paragraaf verder worden uitgelicht. De werkcultuur van journalisten is wat Reich (2009) het meest interesseert.

Figuur 1: Individuele invloeden op media inhoud in een hiërarchisch model

Bron: Shoemaker en Reese (1996, p. 64)

2.2. Nieuw ontdekken & nieuws verzamelen

Reich (2009) onderscheid twee fasen in het nieuwsproductieproces: Nieuws ontdekken en nieuws verzamelen. De nieuws ontdekkingsfase is het eerste moment waarop de journalist wordt ingelicht over het bestaan van een potentieel nieuws item. Een potentieel nieuws item is niet per definitie een item dat ook gepubliceerd wordt. Gebrek aan kwantiteit of kwaliteit van het betreffende onderwerp kan een reden zijn dat er geen nieuwsitem van gemaakt wordt. De ontdekkingsfase is een fase waarin de journalist in eerste instantie niet op de hoogte is van het bestaan van een potentieel item, maar door actualiteit, onderzoek en contact met bronnen toch tot ontdekking komt. De werkcultuur van journalisten (die verschilt per beat) is een belangrijke factor in het productieproces. Reich (2009) stelt dat journalisten ernaar streven items te

maken die van waarde zijn en die hun erkenning zullen opleveren. Echter zijn ze in zekere zin afhankelijk van de bronnen die dat potentiële item ontdekken. Deze fase is dan ook te karakteriseren als de fase waarin de journalist vertrouwt op zijn of haar nieuwsbronnen om betrouwbaar en bruikbaar nieuws te ontdekken. Bovenstaande dient echter wel genuanceerd te worden aangezien journalisten ook zelf op ideeën komen, en dus niet volledig afhankelijk zijn van informatie van hun bronnen.

In de nieuwsverzamelingsfase staat het toevoegen van details, data, reacties en ophelderingen centraal. De ontdekkingsfase kan worden gezien als de aanleiding en de verzamelfase als het spoor dat gevolgd wordt naar het nieuwsitem. De informatie die een item vormt is afkomstig van bronnen, databases, documenten of getuigen die op het moment van de gebeurtenis aanwezig waren. De fase waarin nieuws wordt verzameld is een fase die als flexibel gezien dient te worden. Het werken aan een bepaald item kan namelijk niet van de grond komen voordat de informatie beschikbaar is. Aan de andere kant hebben journalisten te maken met deadlines en kan er niet langer aan het item gewerkt worden nadat het is doorgestuurd naar of is ingeleverd bij de eindredactie. Hoe korter een journalist de tijd heeft om een item op te leveren, hoe groter de druk op het versnellen van het verzamelen van informatie. Tijdens deze fase werft de journalist meer data van bronnen, wordt informatie gecheckt en krijgt hij of zij reacties en feedback (Reich, 2009).

Volgens Reich (2009) kan een bron een rol spelen in het journalistieke productieproces in de ontdekkingsfase, bij de verzamelingsfase of bij beide fasen. Reich (2009) concludeert dat journalistieke subculturen ontstaan die zich van elkaar onderscheiden door verschillen in manieren van werken. De subculturen verschillen eerder in bepaalde beats dan tussen nieuwsorganisaties. Binnen een bepaalde nieuwsbeat delen journalisten routines met collega's, concurrenten en bronnen. Het zijn deze werkpatronen die het productieproces beter verklaren en verschillen benadrukken binnen beats; hoe afhankelijk journalisten zijn van bronnen en hoe ze hun communicatiekanalen gebruiken. Reich (2009) omschrijft deze patronen als drie journalistieke "midi-culturen": "politiek –en veiligheid journalistieke cultuur", "inner news section journalistieke cultuur" en "business

journalistieke cultuur". In de volgende paragraaf zal het effect dat routines hebben en hoe deze verschillen per beat worden behandeld.

2.3. Media routines

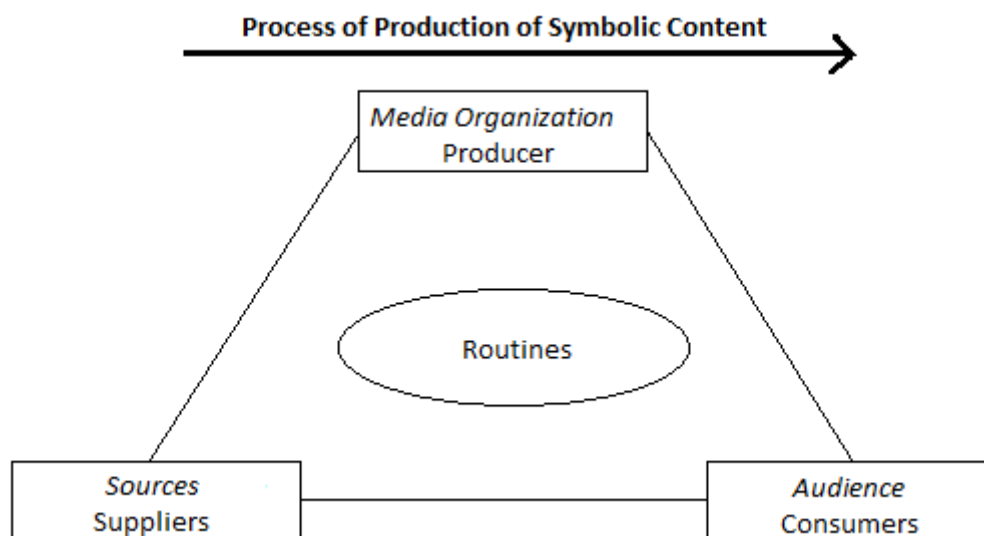
Media routines kunnen worden omschreven als gestructureerde, herhaaldelijke handelingen of werkmethoden die journalisten gebruiken tijdens het uitvoeren van hun werk, het produceren van nieuws (Shoemaker & Reese, 1996). Routines ontstaan niet willekeurig, maar zijn als het ware praktische hulpmiddelen voor media organisaties en journalisten. Deze handelingen en methoden zijn goed te vergelijken met hoe wij mensen een taal spreken en er bepaalde culturele gewoontes op na houden. Deze normen en waarden krijgen we mee in onze opvoeding evenals journalisten zich een bepaalde werkvorm aanleren die ze vanaf het begin van hun carrière meekrijgen. Journalisten die de routines onder de knie hebben weten welke vragen ze in een bepaalde context moeten stellen, hoe ze deze vragen moeten stellen, welke technieken ze moeten gebruiken en hoe ze met onderwerpen om moeten gaan die vallen onder hard – of zacht nieuws (Tuchman, 1977).

Elk bedrijf of organisatie verlangt volgens Shoemaker en Reese (1996) naar routines die ervoor zorgen dat er zo efficiënt mogelijk te werk wordt gegaan. Televisie nieuwszenders zijn volgens hen nog meer gebaat bij het werken volgens duidelijke routines, omdat televisie werknemers als redacteuren, video editors en journalisten vaker van baan verwisselen dan bijvoorbeeld printjournalisten. Hierdoor is bij het inwerken van nieuw personeel een duidelijke routine oftewel werkstructuur noodzakelijk voor de continuïteit binnen de organisatie.

Media routines zorgen ervoor dat editors van dagbladen onderwerpen publiceren die beschikbaar zijn, die interessant zijn voor het publiek en die voldoen aan de criteria van het nieuwsblad. De vragen die een editor zichzelf stelt en die dus als een routine kunnen worden gezien zijn: (1) Wat is interessant en acceptabel voor het publiek? (2) Wat is de media organisatie in staat te produceren? (3) Welke onderwerpen hebben bronnen te bieden?

In figuur 2 is te zien hoe routines een centrale rol spelen in het productie proces. De media organisatie is afhankelijk van wat bronnen te bieden hebben, maar bronnen zijn op hun beurt weer afhankelijk van wat de media organisatie wil en kan produceren. De media organisatie is op haar beurt weer afhankelijk van wat het publiek interessant vindt, maar de media organisatie bepaalt uiteindelijk welk nieuws het publiek te zien krijgt. Routines zorgen daarom niet altijd voor evenveel overlap tussen de drie actoren en zullen zodoende niet altijd centraal in de figuur te visualiseren zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn (kijkend naar figuur 2) dat routines in een bepaald geval dichter bij de media organisatie liggen. Verhalen in nieuwsbladen worden vaak geschreven met de belangrijkste feiten in het begin van het stuk. Lezers hebben de belangrijkste feiten na een paar alinea al tot zich genomen en kunnen stoppen met lezen. De editor kan op deze manier zo efficiënt mogelijk omgaan met de ruimte op een pagina en het verhaal toch zo goed mogelijk overbrengen.

Figuur 2: Media routines in relatie met drie bronnen

Bron: Shoemaker en Reese (1996, p. 109)

Routines binnen organisaties zijn er voor verschillende redenen. De beleidsbepalers, degenen die bepalen wat er gepubliceerd wordt (ook wel "gatekeepers" genoemd) moeten uit al het dagelijkse nieuws dat zich aandient filteren wat het belangrijkste is. Journalisten vertrouwen op elkaar, zijn

afhankelijk van elkaars ideeën en volgen binnen een bepaald thema vaak dezelfde route. Als er tijdens verkiezingen een bepaald onderwerp hoog op de politieke agenda staat zullen dezelfde politici worden geïnterviewd, zullen de verhalen dezelfde invalshoek hebben en lezen journalisten elkaars werk in nieuwsmedia om ook hun eigen waarnemingen te bevestigen en te sturen (Shoemaker & Reese, 1996).

Een andere vorm waarin aan de hand van media routines nieuws wordt verzameld is via verschillende zogenoemde “beats”. De term beats wordt in de journalistiek gebruikt om de organisatie structuur van nieuwsverzameling te omschrijven (Becker & Vlad, 2008). Beats hebben een thematisch karakter, bijvoorbeeld sport, cultuur, misdaad, of een territoriaal karakter, bijvoorbeeld binnenlands nieuws en buitenlands nieuws. Journalisten werken doorgaans binnen zo een beat die dient als methode om de productie van nieuws binnen een bepaald thema voor journalisten te organiseren. Beats zorgen er op deze manier voor dat journalisten op onderwerpen worden geplaatst waarin ze zo efficiënt mogelijk kunnen werken ten behoeve van de organisatie. Beats zijn dus deelredacties die binnen een nieuwsorganisatie bestaan en spelen een grote rol in de selectie van nieuws.

Reich (2009) heeft het in zijn onderzoek ook over beats en omschrijft ze als systemen waarin bepaalde normen en waarden worden gebruikt bij de productie van nieuws. Volgens hem zou het effect van beats op nieuwsproductie al zichtbaar moeten zijn in de beginfase, het moment waarop de eerste ideeën ontstaan. Reich (2009), die onderzoek doet naar het productieproces van Israëliëse journalisten, onderzocht drie beats: “Front news section beats” (politieke en veiligheid gerelateerde beats die meestal op de eerste pagina van kranten staan), “Inner news section beats” (onderwerpen die gerelateerd zijn aan gezondheid, educatie en religie) en “Business section beats” (gerelateerd aan economische onderwerpen zoals het bankwezen en financiën). Reich (2009) concludeert dat er binnen de journalistiek subculturen bestaan afhankelijk van de beat waarin een journalist werkt. Binnen de “front news section” is het werk van bronnen veel complexer dan binnen de andere beats. Reich (2009) adviseert mede door deze gevonden verschillen dat vervolgonderzoek nodig is om nog beter in te gaan op verschillen tussen beats en het gevolg dat dit heeft voor

nieuwsverslagen. Het onderzoeken van nieuwsbeats zoals sport is volgens hem een nuttige toevoeging.

2.4. De definitie van harde en zachte nieuws items

Zoals eerder aangekaart zal in dit onderzoek het verschil in productieproces tussen een door hard nieuws gedomineerde beat en zacht nieuws gedomineerde beat worden onderzocht. Verschillende onderzoeken naar hard en zacht nieuws bieden definities van deze vormen van nieuws die op bepaalde vlakken overeenkomen maar ook van elkaar verschillen.

Patterson (2000) omschrijft hard nieuws als nieuws omtrent leiders, belangrijke zaken en rampen en nieuws dat belangrijk is voor burgers. Zacht nieuws wordt omschreven als nieuws over persoonlijkheden, is minder tijdsgebonden en meer incidenteel dan hard nieuws. Shoemaker en Cohen (2006) formuleren hard nieuws als items die per direct verslagen dienen te worden (urgent) en zacht nieuws als items waar geen haast achter zit (tijdloos).

Reinemann, Stanyer, Scherr en Legnante (2011) voerden een systematische analyse uit van de meest belangrijke onderzoeken op het gebied van hard en/of zacht nieuws. Vervolgens werden alle theorieën en definities vergeleken en kwamen Reinemann et al. (2011) tot een multidimensionale definitie van harde en zachte nieuws items, met de intentie een bepaalde consensus binnen onderzoeken en opvattingen te creëren. Waar ze vooral tegenaan liepen is dat verschillende auteurs dezelfde term gebruiken; in dit geval hard en zacht nieuws, maar deze anders definiëren en interpreteren.

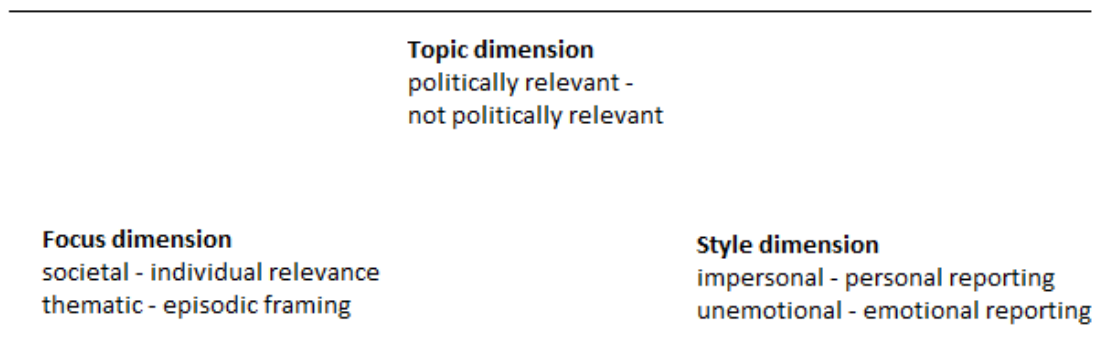
Reineman et al. (2011) bieden in hun definitie dimensies en categorieën aan om hard en zacht nieuws te onderscheiden. In figuur 3 zijn de verschillende dimensies en categorieën te zien. De dimensies bestaan uit; (1) het onderwerp dat wordt behandeld (topic dimension), (2) de specifieke aspecten van het onderwerp (focus dimension) en (3) de wijze waarop het onderwerp visueel en verbaal wordt gepresenteerd (style dimension). Binnen de 3 dimensies wordt vervolgens onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën. Binnen de "topic dimension" wordt er onderscheid gemaakt door de mate van politieke relevantie aan te duiden. Dit wordt gedaan door te achterhalen of het onderwerp

bestaat uit normen, doelen en belangen die gerelateerd zijn aan autoritaire bindende beslissingen aangaande maatschappelijke conflicten. De categorie wordt zodoende aangeduid als; politiek relevant of als niet politiek relevant.

Binnen de “focus dimension” dient er onderscheid te worden gemaakt tussen verhalen die de publieke, de sociale relevantie of consequentie van een gebeurtenis behandelen ten opzichte van verhalen die persoonlijke en privé gebeurtenissen behandelen. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt tussen verhalen die thematisch of episodisch zijn. De categorie wordt dan aangeduid als; maatschappelijk versus individuele relevantie of thematisch versus episodisch.

Binnen de “style dimension” wordt er onderscheid gemaakt tussen verhalen die persoonlijke impressies, interpretaties en meningen van journalisten bevatten ten opzichte van verhalen die geen persoonlijke opvattingen bevatten. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt tussen verhalen die emotioneel geladen zijn ten opzichte van verhalen die niet emotioneel geladen zijn.

Figuur 3: Dimensies en categorieën om hard en zacht nieuws te meten

Bron: Reinemann, Stanyer, Scherr en Legnante (2011, p. 234)

Aan de hand van de dimensies en categorieën stelden Reinemann et al. (2011) de volgende definitie op:

The more a news item is politically relevant, the more it reports in a thematic way, focuses on the societal consequences of events, is

impersonal and unemotional in its style, the more it can be regarded as hard news. The more a news item is not politically relevant, the more it reports in an episodic way, focuses on individual consequences of events, is personal and emotional in style, the more it can be regarded as soft news (p.233).

In de volgende paragraaf zullen artikelen worden uitgezet die de beat sportjournalistiek behandelen en die aan de hand van de definitie van Reinemann et al. (2011) zijn geselecteerd als zacht nieuwsitem. Daarnaast ligt de nadruk vooral op het beschrijven van duidelijke routines in het werken in zacht nieuws georiënteerde beats.

2.5. Routines binnen de zacht nieuws georiënteerde beat sportjournalistiek

Reich (2009) concludeert na bestudering van zijn bevindingen dat vervolgonderzoek nodig is. Er moet worden ingegaan op beats zoals sport en cultuur om zodoende andere werkwijzen van journalisten mogelijk te kunnen ontdekken en nuance aan te brengen in factoren die mogelijk ontbreken in zijn onderzoek. Om hierop in te haken worden binnen deze paragraaf een aantal uitkomsten en bevindingen uit onderzoeken getoond die bijdragen aan het theoretisch kader.

Het is niet raar om aan te nemen dat sportjournalisten anders te werk gaan dan andere journalisten. Sportjournalisten brengen minder tijd door op kantoor dan andere journalisten omdat ze veelal aanwezig zijn bij sportevents, persconferenties of interviews afnemen. Er heerst zodoende dus een hele andere werksfeer ten opzichte van journalisten werkzaam in andere beats (Boyle, 2006). Het is daarom aannemelijk dat het verzamelen van informatie om een nieuwsitem te maken onder sportjournalisten anders tot stand komt dan onder journalisten werkzaam in andere beats. Om aan te tonen of er een verschil is in het productieproces tussen een zachte beat en een harde beat, worden de volgende werkwijzen vergeleken:

- Soort kanaal in de ontdekkingsfase

- Het initiatief in de ontdekkingsfase van nieuws; ligt deze bij de bron of journalist en is er verschil tussen sportjournalisten en andere journalisten?
- Soort brongebruik in de ontdekkingsfase van nieuws
- Het gebruik van aantal bronnen
- Welke bron is het meest belangrijk? De bron in de ontdekkingsfase of in de informatieverzamelingsfase?
- Regelmaat van contact met de bron
- De invloed van de redactie: inkorten, herschrijven of samenvoegen van nieuwsitems

Bovenstaande uitsplitsingen moeten antwoord geven op de onderzoeksvraag:

“In hoeverre verschilt het nieuwsproductieproces van journalisten die werken in een door zacht nieuws gedomineerde beat van journalisten die werken in een door hard nieuws gedomineerde beat”

Sportjournalisten werken vaak binnen beats waarin ze b.v. verslagen maken van een enkel aantal teams. Ter voorbeeld Het Parool, een Nederlands dagblad dat zich vooral op de stad en gemeente Amsterdam richt en tijdens het voetbalseizoen wekelijks verslag doet over de club Ajax. Sportjournalisten werkzaam voor Het Parool hebben veelal contact met; woordvoerders, directeuren, trainers en spelers die werkzaam zijn voor de club Ajax. Ze bouwen een relatie op met hun bronnen die ten goede dient te komen aan het vormen van sportnieuws. Volgens Rowe (2005) zijn sportjournalisten erbij gebaat er goede relaties op na te houden met sporters en sportorganisaties en zouden ze het zich niet kunnen veroorloven buitengesloten te worden door deze bronnen. Uiteindelijk is de relatie vice versa en hebben de sporters of clubs de journalisten ook nodig om nieuws te verslaan dat gunstig is voor hen en/of voor de club.

3. Methode

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden waren er gegevens nodig die inzicht boden in hoe Nederlandse sportjournalisten (sportjournalistiek is een door zacht nieuws gedomineerde beat) nieuws produceren ten opzichte van Nederlandse journalisten die werkzaam waren in andere takken van journalistiek zoals economie en politiek (door hard nieuws gedomineerde beats). In dit methodehoofdstuk wordt de kwantitatieve analyse die is uitgevoerd voor dit onderzoek uitgelicht.

3.1. Onderzoeksopzet

In dit onderzoek werden Nederlandse sportjournalisten face-to-face geïnterviewd aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst ontwikkeld door de Israëlische mediaonderzoeker Zvi Reich (2009). De vragen in de vragenlijst gingen over de ontdekkingsfase van nieuws, de informatieverzamelingsfase en de uiteindelijke productiefase van het onderwerp als nieuws. Een groot deel van de vragen ging over bronnen en de input en invloed die zij hadden in de fases (zie bijlage 1). Na behandeling van de artikelen werd de journalisten gevraagd een vragenlijst in te vullen die de achtergrondkenmerken van hen in kaart kon brengen (zie bijlage 2). De vragen die ze dienden te beantwoorden omsloten nationaliteit, leeftijd, geslacht, opleiding, werkgebied, inkomen etc. Aan de hand van deze informatie kan men bepaalde conclusies van dit onderzoek onderbouwen of ontkrachten. Deze uitgebreide dataset maakte het mogelijk in kaart te brengen hoe de Nederlandse sportjournalist werkt ten opzichte van andere Nederlandse journalisten. Doordat de onderzoeker gebruik maakte van een gestandaardiseerd reconstructie-interview methode waarin daadwerkelijk werk van de betreffende journalist werd gebruikt zijn de uitkomsten ook concreet en zodoende een afspiegeling van de sportjournalist.

3.2. Materiaal

De analyses uit dit onderzoek kwamen voort uit 346 nieuwsitems (artikelen geschreven door de journalisten) geproduceerd door 103 journalisten. Alle journalisten hebben gemiddeld 3,4 nieuwsitems gereconstrueerd. Echter is niet van alle journalisten bekend in welke beat hij of zij werkzaam was omdat de invulling van hun gegevens niet volledig was. Het gaat om 13 journalisten die in de verdere analyses in dit onderzoek dan ook niet meegenomen zullen worden. Na deze constatering blijken er 67 nieuwsitems van sportjournalisten te zijn en 266 nieuwsitems van andere journalisten.

De gehele dataset is tot stand gekomen door data van dit onderzoek (18 nieuwsitems van 7 sportjournalisten) samen te voegen met een databestand opgebouwd uit onderzoeken die sinds 2010 aan de Vrije Universiteit zijn uitgevoerd door studenten die ook onderzoek deden naar het nieuwsproductieproces. Deze studenten hanteerden dezelfde reconstructie interview methode als Reich (2009).

De eerste dataset is verzameld in 2010 en bevatte 91 nieuwsitems van 24 journalisten. De tweede dataset is verzameld in 2011 en bevatte 72 nieuwsitems van 26 journalisten. In 2011 en 2012 werden vervolgens 73 nieuwsitems van 16 journalisten verzameld. In 2012 werden 35 nieuwsitems aan het bestand toegevoegd en in 2013 werd dit nog eens uitgebreid met 37 nieuwsitems van 13 journalisten.

De dataset bestond dus uit nieuwsitems die de afgelopen vier jaar werden geproduceerd. Met het oog op het onderzoek naar verschillen in werkrouines tussen sportjournalistiek en andere takken van journalistiek is deze spreiding in tijd acceptabel.

3.3. Participanten

Aan dit onderzoek werkten 7 Nederlandse sportjournalisten mee die werkzaam waren voor de Telegraaf, Het Parool en Het Noord Hollands Dagblad. Dat de sportjournalisten werkzaam waren voor bovengenoemde kranten was een willekeurige keuze van de onderzoeker. De journalisten werden in augustus en

september 2013 via de mail benaderd met de vraag of ze geïnteresseerd zouden zijn om vrijwillig mee te werken aan dit onderzoek. Van groot belang was de juiste manier van benaderen en welke informatie wel en niet te geven in de mail aan de sportjournalisten. Uit eerdere onderzoeken van studenten bleek namelijk dat journalisten vaak niet stonden te springen om mee te werken aan een onderzoek, mits de onderzoeker hem of haar kon overtuigen van het belang voor de wetenschap en maatschappij en interesse in de desbetreffende journalist. In bijlage 3 is de mail te vinden die is verstuurd naar de journalisten. Na bevestiging van interesse is er vervolgens via de mail of telefonisch een afspraak gemaakt om de interviews af te nemen. De onderzoeker is vervolgens minimaal 10 zo recent mogelijke artikelen en/of items geschreven door de journalisten gaan verzamelen die bruikbaar waren voor het interview. Om interesse te tonen in het werk van de desbetreffende journalisten kon de onderzoeker ervoor kiezen de artikelen te lezen maar dit was niet van belang voor de uitkomsten van dit onderzoek.

Alle sportjournalisten en andere journalisten blijken de Nederlandse nationaliteit te hebben. De sportjournalisten zijn gemiddeld 38.52 jaar oud en de andere journalisten 40.05 jaar oud. Deze gegevens zijn enigszins vertekend omdat de entries niet gelijk staan aan personen maar aan nieuwsitems. Journalisten die meer nieuwsitems hebben ingevoerd wegen dus zwaarder mee dan journalisten die weinig nieuwsitems hebben ingevoerd. Er wordt echter aangenomen dat dit geen vertekende invloed zal hebben op de resultaten. Van de nieuwsitems van sportjournalisten zijn er 3 (4.5%) van een vrouw, de overige 64 items (95.5%) zijn van een man. Bij de nieuwsitems van niet-sportjournalisten is een ander beeld te zien; 87 items (32.7%) zijn door een vrouw geschreven en 179 (67.3%) door een man. Het lijkt erop dat sportjournalisten minder vaak (11.9%) een universitaire masterstudie hebben afgerond dan andere journalisten (24.4%) en iets vaker (4.5%) een MAVO opleiding hebben afgerond dan andere journalisten (0.8%). Van de sportjournalisten werken 26.9% als freelancer en van de andere journalisten werken 12.4% als freelancer. 73.1% van sportjournalisten is werkzaam in vaste dienst en van de andere journalisten is dit 87.6%. Sportjournalisten (62.7%) blijken gemiddeld vaker méér dan 40 uur per week te werken dan andere journalisten (48.9%).

3.4. Vragenlijst

Het interview vond in 6 van de 7 gevallen plaats op kantoor waar de journalisten werkten. Bij een van de 7 journalisten werd het interview afgenomen in een bar/restaurant. De journalist werd nogmaals geïnformeerd waar het onderzoek precies over ging, wat er van hem of haar verwacht werd gedurende het interview en hoeveel tijd het interview in beslag zou nemen. De 10 gebruikte artikelen werden met de bovenzijde naar beneden neergelegd zodat de journalist willekeurig een artikel zou kiezen. Vervolgens had de journalist kort de tijd om het stuk te scannen en zodoende het geheugen weer even op te frissen. De vragenlijst bestond uit 25 vragen en was opgebouwd in drie fases; die van nieuwsontdekking, nieuwsverzameling en eindredactie van nieuws. Vraag 5 was van belang om de vragen over nieuwsontdekking te kunnen beantwoorden en was opgedeeld in 5a en 5b. Deze luidde als volgt: 5a *“We willen graag eerst van u weten hoe u in aanraking kwam met dit nieuwsonderwerp . Via welk communicatiekanaal ontdekte u het onderwerp als mogelijk nieuws voor het eerst?”* Vervolgens werd de journalist kort uitgelegd wat precies werd verstaan onder de ontdekkingsfase van nieuws: *“In de ontdekkingsfase komt de eerste informatie over het onderwerp als mogelijk nieuws beschikbaar. Het gaat hier niet om het ontstaan van het allereerste idee, maar om de eerste informatie die over het onderwerp bij de journalist komt.”* De journalist kreeg de mogelijkheid om tussen vaste antwoordmogelijkheden te kiezen. Vraag 5b richtte zich op waar het initiatief lag tot het gebruik van de genoemde kanalen in vraag 5a. Deze kon liggen bij de journalist zelf of van buitenaf (de bron). Hier werd dan een (J) van Journalist of (B) van Bron achter geplaatst in de kolom. Vraag 6a en 6b waren van belang voor de fase van informatieverzameling en luidden als volgt: 6a *“Via welk communicatiekanaal bent u vervolgens meer informatie gaan verzamelen over dit onderwerp?”* Deze vraag achtte de journalist de 3 belangrijkste kanalen aan te vinken in de kolom. Vraag 6b: *“Kunt u ook aangeven welk van deze kanalen in de informatieverzamelingsfase het meest belangrijk was, het op een na meest belangrijk en het op twee na meest belangrijk?”* Hier werd voor de 3 belangrijkste kanalen een rangschikking verwacht van welke als meest belangrijkst werd gezien tot minst belangrijk. Vraag 10a t/m 10d waren van belang om te

ontdekken wat voor soort bron de journalist in zowel de ontdekkingsfase als in de informatieverzamelingsfase had geraadpleegd en welke bron als meest belangrijk werd gezien. In bijlage 2 vindt u de vragenlijst.

3.5. Analyse

Aan de hand van het statistische computerprogramma SPSS werden de 346 nieuwsitems van de journalisten geanalyseerd. De analyses die er wat betreft de onderzoeksvraag echt toe deden werden met name uitgevoerd aan de hand van de vragen 5, 6 en 10 uit de vragenlijst en aan de hand van de persoonlijke kenmerken van journalisten. Hierin was vooral van belang om alle journalisten onder te verdelen in 'sportjournalisten' of 'andere journalisten'.

Omdat in dit onderzoek centraal stond enerzijds mogelijke verschillen in werkrouines tussen sportjournalisten en andere journalisten te vinden en anderzijds deze twee groepen aan de hand van verschillende variabelen te toetsen, is er over het algemeen alleen gewerkt met kruistabellen en Chi-kwadraat toetsen. Er mocht echter alleen gewerkt worden met Chi-kwadraat toetsen als er aan bepaalde voorwaarden van deze toets werd voldaan. Het verwachte aantal observaties moest minstens 5 zijn. Was dit niet het geval dan zouden bepaalde categorieën (labels) samengevoegd dienen te worden totdat de verwachte observaties minstens 5 werden. Op deze manier konden de verschillende banden op een aanvaarde manier worden getoetst.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten weergegeven die aan de hand van het statistisch computerprogramma SPSS zijn gevonden. De onderzoeksvraag wordt op statistische wijze aan de hand van verschillende variabelen beantwoord. De eerste bevindingen zullen beschrijvende statistische uitkomsten zijn gebaseerd op de achtergrondkenmerken van sportjournalisten en andere journalisten. Daaropvolgend zullen inferentiële statistische uitkomsten worden beschreven die gebaseerd zijn op de antwoorden die de journalisten hebben gegeven in de vragenlijst over de nieuwsitems.

4.1. Beschrijvende statische bevindingen

In deze paragraaf zullen significante noemenswaardige uitkomsten met betrekking tot de achtergrondkenmerken van sportjournalisten en andere journalisten worden besproken. Deze uitkomsten dragen bij aan beantwoording van de onderzoeksvraag.

Van de nieuwsitems geschreven door sportjournalisten zijn er 3 (4.5%) van een vrouw en 64 (95.5%) van een man. Van de nieuwsitems geschreven door andere journalisten zijn 87 artikelen geschreven door een vrouw en 179 door een man. De verdeling van sekse is bij sportjournalisten significant anders dan bij andere journalisten Chi-kwadraat (1) = 21.625, $p < .0005$.

Sportjournalisten werken gemiddeld vaker als freelancer (26.9%) dan andere journalisten (12.4%). Andere journalisten werken vaker in vaste dienst (87.6%) dan sportjournalisten (73.1%). Dit verschil is significant, Chi-kwadraat (1) = 8.628, $p = .003$.

Sportjournalisten blijken gemiddeld vaker (62.7%) meer dan 40 uur per week te werken dan andere journalisten. (48.9%). Dit verschil is significant, Chi-kwadraat (3) = 9.920, $p = .019$.

4.2. Inferentiële statistische bevindingen

Om aan te tonen of het verschil in het productieproces tussen een zachte beat en een harde beat leidt tot een verschil in de werkrouines van journalisten werkzaam in die beats, worden de volgende werkwijzen vergeleken:

- Soort kanaal in de ontdekkingsfase
- Het initiatief in de ontdekkingsfase van nieuws; ligt deze bij de bron of journalist en is er verschil tussen sportjournalisten en andere journalisten?
- Soort brongebruik in de ontdekkingsfase van nieuws
- Het gebruik van aantal bronnen
- Welke bron is het meest belangrijk? De bron in de ontdekkingsfase of in de informatieverzamelingsfase?
- Regelmaat van contact met de bron
- De invloed van de redactie: inkorten, herschrijven of samenvoegen van nieuwsitems

Getracht wordt te achterhalen of het soort kanaal dat sportjournalisten gebruiken om nieuws te ontdekken verschilt met dat van andere journalisten. In eerste instantie blijkt dat er geen Chi-kwadraat toets gebruikt kan worden omdat het verwachte aantal observaties in erg veel cellen lager is dan 5. De reden hiervoor is dat er maar liefst 15 van de 19 categorieën een of meer keer zijn aangevinkt, de journalisten hadden dus een brede keuze. Een formele inferentie toets is dus niet mogelijk maar met het blote oog zijn er geen grote verschillen tussen sportjournalisten en andere journalisten te zien. Nu is het verstandig toch een Chi-kwadraat toets te hanteren, dus zullen categorieën moeten worden samengevoegd zodat de verwachte frequenties allemaal minstens 5 worden. Om makkelijk waar te kunnen nemen welke categorieën samengenomen kunnen worden zijn de “expected frequencies” aangevinkt in de dataset. Vervolgens is met het commando “recode” een aantal categorieën samengevoegd. In tabel 1 is te zien dat er nu 6 categorieën zijn. Alle cellen hebben nu een verwachte aantal observaties van 5 of hoger. Er zijn enkele onderlinge verschillen te zien in de gemiddelde percentages. Sportjournalisten hebben gemiddeld vaker persoonlijk

contact met een bron of zijn vaker persoonlijk aanwezig bij een gebeurtenis in de ontdekkingsfase (31.7%) dan dat andere journalisten dat zijn (22.5%). Onder persoonlijk aanwezig vallen de categorieën; 'face-to-face gesprek met bron' en 'bijwonen van nieuwsgebeurtenis'. Andere journalisten maken gemiddeld vaker gebruik van schriftelijke bronnen (25.2%) dan sportjournalisten doen (15%). Onder schriftelijke bronnen vallen de categorieën; 'post', 'document' en 'archief'. Met 95% zekerheid kan gesteld worden (en dat konden we met het blote oog ook redelijk goed opmaken) dat er geen significant verschil is tussen het soort kanaal dat sportjournalisten gebruiken in de ontdekkingsfase van nieuws ten opzichte van andere journalisten. Chi-kwadraat (5) = 5.007, $p = .415$, $p > .05$.

Tabel 1. Communicatiekanaal in de ontdekkingsfase naar soort journalist (N=322)

Soort journalist	Communicatiekanalen in de ontdekkingsfase						Totaal
	persoonlijk aanwezig	telefonisch	schriftelijk	internet	eigen redactie agenda	anders	
andere journalist							
aantal items	59	34	66	44	33	26	262
percentages	22,5%	13,0%	25,2%	16,8%	12,6%	9,9%	100,0%
sportjournalist							
aantal items	19	10	9	11	7	4	60
percentages	31,7%	16,7%	15,0%	18,3%	11,7%	6,7%	100,0%
totaal							
aantal items	78	44	75	55	40	30	322
percentages	24,2%	13,7%	23,3%	17,1%	12,4%	9,3%	100,0%
	value	df	assymp. sig. (2-sided)				
Pearson Chi-Square	5,007	5	0,415				

Om te achterhalen of er een verschil bestaat tussen sportjournalisten en andere journalisten als het gaat om initiatief nemen nieuws te ontdekken is er een kruistabel en Chi-kwadraat toets uitgevoerd. Uit de kruistabel blijkt dat sportjournalisten vaker initiatief nemen (50.8%) in het ontdekken van nieuws dan andere journalisten (37%). Bij andere journalisten ligt het initiatief in de ontdekkingsfase vaker bij de bron (63%). Dit is bij sportjournalisten 49.2%. Er is een significant verschil te zien Chi-kwadraat (1) = 4.059, $p = .044$, $p < .05$ dus met 95% zekerheid kan worden gezegd dat sportjournalisten vaker initiatief nemen nieuws te ontdekken dan dat andere journalisten dat doen.

Tabel 2. Initiatief in de ontdekkingsfase naar soort journalist (N=328)

Soort journalist	Initiatief in de ontdekkingsfase		Totaal
	journalist	bron	
andere journalist			
aantal items	98	167	265
percentages	37,0%	63,0%	100,0%
sportjournalist			
aantal items	32	31	63
percentages	50,8%	49,2%	100,0%
totaal			
aantal items	130	198	328
percentages	39,6%	60,4%	100,0%
	value	df	assymp. sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,059	1	0,044

Er zijn verschillende soorten bronnen die journalisten kunnen gebruiken in de fase van nieuwsontdekking en nieuwsverzameling. Aan de hand van de Chi-kwadraat toets wordt getracht te achterhalen of er verschillen zijn in wat voor soort bronnen sportjournalisten raadplegen ten opzichte van andere journalisten. In de ontdekkingsfase zijn we benieuwd naar wat voor soort bronnen dit zijn en in de informatieverzamelingsfase zijn we benieuwd welke bronnen als belangrijkst worden gezien. In eerste instantie blijkt wederom dat categorieën moeten worden samengevoegd. De journalist had bij het aanvinken van soort bron de keuze uit: senior bron, niet senior bron, woordvoerder/pr functionaris, toevallige bron/burger, bekende Nederlander, ander medium/andere journalist, eigen kennis of waarneming, updates of informatie van de redactie, documenten en archieven. Archieven bleek door geen van de journalisten zijn gekozen. Het verwachte aantal observaties is in een aantal cellen wederom lager dan 5 en dus zullen sommige categorieën weer samengevoegd moeten worden. Dit gebeurt doormiddel van het commando "recode". 'Toevallige bron/burger' en 'bekende Nederlander' zijn samengevoegd evenals 'updates of informatie van de redactie' en 'documenten'. Er is een significant verschil tussen sportjournalisten en andere journalisten in het soort bron die zij gebruiken tijdens de ontdekkingsfase van nieuws Chi-kwadraat (6) =

19.851, $p = .003$, $p < .05$. Met 95% zekerheid kan daarom gezegd worden dat sportjournalisten in hun werkrouines vaker andere soort bronnen gebruiken dan andere journalisten. Door te kijken naar de aangepaste gestandaardiseerde residuen (adjusted standardized residuals) kan achterhaald worden in welke categorieën de grootste verschillen zitten. Sportjournalisten gebruiken gemiddeld vaker 'senior bronnen' (40.3%) dan andere journalisten (25.7%). Senior bronnen zijn bronnen die verbonden zijn aan de groepering of organisatie in kwestie en vervullen een hoge positie binnen deze organisatie. Sportjournalisten raadplegen minder vaak 'updates of informatie van de redactie' (4.5%) dan andere journalisten dit doen (17%). Ook gebruiken sportjournalisten iets minder vaak 'toevallige bron/burgers/BN'ers' (6%) dan andere journalisten (14.3%).

Tabel 3. Soort bron in de ontdekkingsfase naar soort journalist (N=332)

Soort journalist	Bron in ontdekkingsfase							Totaal
	senior bron	niet senior bron	woordvoerder/ pr functionaris	toevallige bron/ burger	ander medium/ andere journalist	eigen kennis of waarneming	informatie van redactie	
andere journalist								
aantal items	68	17	35	38	43	19	45	265
percentages	25,7%	6,4%	13,2%	14,3%	16,2%	7,2%	17,0%	100%
sportjournalist								
aantal items	27	8	8	4	7	10	3	67
percentages	40,3%	11,9%	11,9%	6,0%	10,4%	14,9%	4,5%	100%
totaal								
aantal items	95	25	43	42	50	29	48	332
percentages	28,6%	7,5%	13,0%	12,7%	15,1%	8,7%	14,5%	100%
	value	df	assymp. sig. (2-sided)					
Pearson Chi-Square	19,851	6	0,003					

Om erachter te komen welke bronnen in de fase van informatieverzameling als meest belangrijk worden gezien door sportjournalisten ten opzichte van andere journalisten is er tevens een kruistabel toegepast en een Chi-kwadraat toets. Uit de tabel blijkt dat Chi-kwadraat (6) = 9.668, $p = .139$, $p > .05$. Met 95% zekerheid kan dus gezegd worden dat er geen significant verschil is in wat voor soort bronnen sportjournalisten als meest belangrijk zien ten opzichte van andere journalisten.

Het is interessant te bekijken of er een verschil is tussen sportjournalisten en andere journalisten als het gaat om het gebruik van aantal bronnen. De

variabele die hier onderscheid maakt (de predictor) is wel of niet sportjournalist zijn. De afhankelijke variabele is het aantal bronnen waarvan informatie is ontvangen, dit is een continue variabele. De predictor is dichotoom en daarom gebruiken we een independent sample T-test (Field, 2009). Hiermee kan bekeken worden of sportjournalisten gemiddeld een hoger of lager aantal bronnen gebruiken dan andere journalisten. De variabele aantal bronnen blijkt niet normaal verdeeld te zijn: deze is te gepiekt en rechts-scheef. Een t-test blijkt daarom niet de juiste toets te zijn omdat de assumpties van deze test (normale verdeling) zijn geschonden. De 67 sportjournalisten gebruiken gemiddeld 5.18 bronnen, terwijl de 264 overige journalisten gemiddeld slechts 4.86 bronnen gebruiken. Dit verschil is echter niet significant: $t(329) = 0.469$, $p = .640$. Omdat de parametrische t-test niet gebruikt mag worden vanwege de geschonden assumpties, is er ook een non-parametrische variant uitgevoerd, de Mann-Whitney test en de mediaantest. Beiden blijken niet significant te zijn en dus is er geen statistisch bewijs dat sportjournalisten in hun werkrouines een ander aantal bronnen gebruiken dan hun collega's in andere vakgebieden.

Om te achterhalen of sportjournalisten en andere journalisten de bron in de ontdekkingsfase als meest belangrijkste beoordeelden of juist in de informatieverzamelingsfase, is tevens gekozen voor het draaien van kruistabellen en de Chi-kwadraat toets. Er blijkt een significant verschil te zijn in deze vergelijking, Chi-kwadraat (1) = 6.173, $p = .013$, $p < .05$. Dit significante resultaat vertelt ons dat er een verschil is tussen sportjournalisten en andere journalisten in hun beoordeling of een bron belangrijker is in de ontdekkingsfase of informatieverzamelingsfase. Sportjournalisten stellen dat de belangrijkste bron in de fase van nieuwsontdekking zit (52.5%) ten opzichte van andere journalisten (35.1%), Andere journalisten stellen dat hun belangrijkste bron in de fase van informatieverzameling zit (64.9%) ten opzichte van sportjournalisten (47.5%).

Tabel 4. Belangrijkste bron in fase van nieuwsontdekking of informatieverzameling naar soort journalist (N=310)

Soort journalist	Belangrijkste bron		Totaal
	nieuws ontdekking	informatie verzameling	
andere journalist			
aantal items	88	163	251
percentages	35,1%	64,9%	100,0%
sportjournalist			
aantal items	31	28	59
percentages	52,5%	47,5%	100,0%
totaal			
aantal items	119	191	310
percentages			
	value	df	assymp. sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,173	1	0,013

De volgende stap in het achterhalen van mogelijke verschillen tussen sportjournalisten en andere journalisten is vergelijken hoe vaak beide groepen contact hebben met de bron die zij als belangrijkste hebben beoordeeld. Dit doen we wederom via een kruistabel en de Chi-kwadraat toets. De percentuele verschillen tussen sportjournalisten en andere journalisten blijken niet erg ver uit elkaar te liggen. Sportjournalisten hebben gemiddeld vaker ten minste een keer per week contact met een reguliere bekende bron (34.4%) dan andere journalisten (20.7%). Andere journalisten hebben gemiddeld vaker aangegeven dat hun belangrijkste bron er een was waarvan dit het eerste contact moment was (36%) ten opzichte van sportjournalisten (28.1%). Er blijkt echter geen significant verschil te zijn in deze vergelijking, Chi-kwadraat (3) = 5.870, $p = .118$, $p > .05$.

Tabel 5. Regelmaat van contact met bron naar soort journalist (N=325)

Soort journalist	Contact met bron				Totaal
	bekende bron 1x week	bekende bron 1x maand	bekende incidentele bron	eerste contact bron	
andere journalist					
aantal items	54	48	65	94	261
percentages	20,7%	18,4%	24,9%	36,0%	100,0%
sportjournalist					
aantal items	22	12	12	18	64
percentages	34,4%	18,8%	18,8%	28,1%	100,0%
totaal					
aantal items	76	60	77	112	325
percentages	23,4%	18,5%	23,7%	34,5%	100,0%
	value	df	assymp. sig. (2-sided)		
Pearson Chi-Square	5,870	3	0,118		

Om te achterhalen of er verschil is in de eindredactie van nieuwsitems geschreven door sportjournalisten ten opzichte van andere journalisten, zijn er verschillende variabelen getoetst. De mate waarin een nieuwsitem werd ingekort, de mate waarin een nieuwsitem werd herschreven en of een nieuwsitem werd samengevoegd met een ander nieuwsitem of niet. De enige uitkomst die van belang is te beschrijven is de mate waarin een nieuwsitem is herschreven. Bij de andere twee variabelen lagen de percentages van sportjournalisten en andere journalisten erg dicht bij elkaar en bleek er geen significant verschil te zijn tussen beide groepen. Bij de variabele in welke mate een nieuwsitems is herschreven waren er 5 antwoordmogelijkheden; 'helemaal niet', 'in lichte mate', 'in behoorlijke mate' en 'in zeer sterke mate'. Uit de Chi-kwadraat toets blijkt dat in 4 gevallen het verwachte aantal observaties lager is dan 5 (50%). Om deze reden zijn de categorieën 'in lichte mate', 'in behoorlijke mate' en 'in zeer sterke mate', aan de hand van het commando "recode" samengevoegd tot een categorie 'in bepaalde mate'. Nu zijn er 2 categorieën en zijn alle observaties hoger dan 5. Uit de kruistabel blijkt dat nieuwsitems van sportjournalisten vaker in een bepaalde mate worden herschreven (31.4%) dan nieuwsitems van andere journalisten (13.4%). Het gemiddelde aantal nieuwsitems van sportjournalisten dat helemaal niet wordt herschreven is iets lager (68.6%) dan nieuwsitems van andere journalisten (86.6%). In beide

groepen blijkt wel dat het aantal nieuwsitems dat helemaal niet worden
herschreven gemiddeld veel groter is dan de nieuwsitems die wel in bepaalde
mate worden herschreven. Het verschil tussen sportjournalisten en andere
journalisten blijkt significant te zijn, Chi-kwadraat (1) = 9.422, $p = .002$, $p < .05$.
In vergelijking met andere journalisten blijkt dat het werk van sportjournalisten
vaker wordt herschreven. Echter geldt voor zowel sportjournalisten als andere
journalisten dat nieuwsitems in principe veel vaker helemaal niet worden
herschreven.

Tabel 6. Mate van herschreven nieuwsitems tijdens redactieproces naar soort journalist
(N=260)

Soort journalist	Nieuwsitem herschreven		Totaal
	Helemaal niet	In bepaalde mate	
andere journalist			
aantal items	181	28	209
percentages	86,6%	13,4%	100,0%
sportjournalist			
aantal items	35	16	51
percentages	68,6%	31,4%	100,0%
totaal			
aantal items	216	44	260
percentages	83,1%	16,9%	100,0%
	value	df	assymp. sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,422	1	0,002

5. Conclusie

“In hoeverre verschilt het nieuwsproductieproces van journalisten die werken in een door zacht nieuws gedomineerde beat van journalisten die werken in een door hard nieuws gedomineerde beat”

Aan de hand van de resultaten is het nu mogelijk de onderzoeksvraag te beantwoorden.

Er blijkt geen significant verschil te zijn tussen het soort kanaal dat sportjournalisten gebruiken in de ontdekkingsfase van nieuws en het soort kanaal dat andere journalisten gebruiken. Er is wel te zien dat sportjournalisten gemiddeld vaker persoonlijk contact hebben met een bron of vaker persoonlijk aanwezig zijn bij een nieuwsgebeurtenis in de ontdekkingsfase dan dat andere journalisten dat zijn. De belangrijkste communicatiekanalen om nieuws te ontdekken zijn face-to-face contact en het bijwonen van een nieuwsgebeurtenis. Ook is te zien dat andere journalisten gemiddeld vaker gebruik maken van schriftelijke bronnen dan sportjournalisten. Echter, de resultaten zijn niet significant, wat aangeeft dat er geen verband is tussen het soort kanaal in de ontdekkingsfase en het soort journalist.

Uit het significante resultaat blijkt er een verband te bestaan tussen het soort journalist en het wel of niet initiatief nemen nieuws te ontdekken. Sportjournalisten blijken vaker initiatief te nemen om nieuws te ontdekken dan andere journalisten. Bij andere journalisten ligt het initiatief vaker bij de bron. Deze bevinding sluit aan bij Reich (2009), die stelt dat de werkcultuur van journalisten verschilt per beat.

Er is een significant verschil tussen sportjournalisten en andere journalisten in het soort bron die zij gebruiken tijdens de ontdekkingsfase van nieuws. Sportjournalisten gebruiken in hun werkrouines gemiddeld vaker senior bronnen dan andere journalisten. Sportjournalisten raadplegen minder vaak updates of informatie van de redactie en gebruiken minder vaak toevallige bron/burgers/BN'ers dan andere journalisten doen.

Er blijkt geen verband te zijn tussen wat voor soort bronnen sportjournalisten als meest belangrijk zien ten opzichte van andere journalisten. Ook blijkt er geen verband te zijn dat duidt op een verschil tussen sportjournalisten en andere journalisten als het gaat om het aantal bronnen dat wordt gebruikt in het maken van nieuwsitems.

Sportjournalisten geven aan dat de belangrijkste bron in de fase van nieuwsontdekking zit terwijl andere journalisten aangeven dat hun belangrijkste bron in de fase van informatieverzameling zit. Dit verschil is significant en vertelt ons dat er een verband is tussen het soort journalist en het beoordelen in welke fase de belangrijkste bron zit.

Sportjournalisten hebben gemiddeld vaker ten minste een keer per week contact met een reguliere bekende bron dan andere journalisten. Dit bevestigt de bevinding van Rowe (2005) dat sportjournalisten erbij gebaat zijn er goede relaties op na te houden met sporters en sportorganisaties die hun belangrijkste bronnen zijn. Men kan echter niet spreken van een verband tussen soort journalist en regelmaat van contact met bron, omdat het verschil tussen beide groepen niet significant is.

Er is een significant verschil tussen sportjournalisten en andere journalisten als het gaat om de eindredactie van nieuwsitems. Het gaat hierbij om het herschrijven van items. Nieuwsitems van sportjournalisten worden als we deze vergelijken met andere journalisten vaker herschreven door de eindredactie. Hoewel dit een duidelijk verschil aangeeft, dient wel gezegd te worden dat zowel voor sportjournalisten als andere journalisten nieuwsitems vaker helemaal niet herschreven worden.

De aantoonbare verschillen in het productieproces tussen journalisten werkzaam in een zachte beat (sportjournalisten) en journalisten werkzaam in een harde beat (andere journalisten) zijn te vinden in bepaalde werkrouines. Sportjournalisten nemen vaker het initiatief nieuws te ontdekken en geven vaker aan dat de belangrijkste bron in de fase van nieuwsontdekking zit. Sportjournalisten gebruiken vaker bronnen die een hoge positie vervullen binnen een bepaalde groepering of organisatie.

Reich (2009) onderzocht 3 verschillende beats; “Front news section beats” (politieke en veiligheid gerelateerde beats die meestal op de eerste pagina van kranten staan), “Inner news section beats” (onderwerpen die gerelateerd zijn aan gezondheid, educatie en religie) en “Business section beats” (gerelateerd aan economische onderwerpen zoals het bankwezen en financiën). Om te achterhalen of zijn bevindingen ook gelden voor andere beats doet hij in zijn onderzoek een aanbeveling dieper in te gaan op een beat als sport of cultuur. Dit onderzoek naar in hoeverre er verschil bestaat tussen journalisten werkzaam in een door zacht nieuws gedomineerde beat en journalisten werkzaam in een door hard nieuws gedomineerde beat, is een bijdrage aan zijn werk.

6. Discussie

Na het bestuderen van de resultaten en het vormen van conclusies rest de vraag wat de uitkomsten van dit onderzoek nu betekenen voor de (sport)journalistiek in dit kader. Wat voor algemene beweringen kunnen er gedaan worden, wat zijn kanttekeningen van dit onderzoek en waar zou vervolgonderzoek zich op toe kunnen spitsen om meer inzicht te bieden en dergelijke implicaties in dit huidige onderzoek weg te nemen?

Allereerst de implicaties die in dit onderzoek zijn aan te duiden. De dataset bestond uit 67 nieuwsitems van sportjournalisten en 266 nieuwsitems van andere journalisten. Dit is een redelijk groot verschil in nieuwsitems tussen twee groepen en vervolgonderzoek zou er daarom goed aan doen meer items van sportjournalisten te verzamelen. Daarnaast dient vermeld te worden dat in dit onderzoek onder sportjournalisten alle journalisten vallen die zich bezig houden met het onderwerp sport. Mocht een journalist zich bezig houden met zowel economie als sport dan nog zal deze journalist in dit onderzoek aangeduid worden als sportjournalist. Een mogelijke implicatie van deze werkwijze is dat bepaalde werkrouines nu gezien worden als werkrouines die horen bij sportjournalisten, maar dit zou evengoed een werkrouine kunnen zijn die hoort bij de economie journalist.

De dataset in dit onderzoek is tot stand gekomen door data van 5 verschillende onderzoeken (inclusief deze) samen te voegen. De onderzoeksresultaten kunnen zodoende beïnvloedt zijn door verschillende interpretaties van de onderzoekers aan de hand van antwoorden die journalisten hebben gegeven. Het is echter gebruikelijk om met meerdere onderzoekers te werken om tot datasets te komen van zulke grootte.

Het feit dat er gebruik is gemaakt van gegevens verspreid over 3 jaar (2010 t/m 2013) duidt op een verscheidenheid en diversiteit in tijd, verandering en modernisering die zeer interessant is voor de journalistiek in het algemeen. Denk hierbij aan de afname van dagblad abonnees, maar ook de toename van het gebruik van digitale dagbladen via de computer of iPad. Een uitbreiding op deze dataset kan daarom alleen maar van toegevoegde waarde zijn.

Wat kan er nu gezegd worden over de uitkomsten van het onderzoek en wat dit betekent voor de (sport)journalistiek in algemene zin? De belangrijkste verschillen tussen sportjournalisten en andere journalisten blijken vooral te liggen in de relatie met bronnen en wat voor soort bronnen men raadpleegt. Sportjournalisten blijken vaker initiatief te nemen nieuws te ontdekken en gebruiken vaker bronnen die een hoofdrol spelen in een item of een hoge positie bekleden binnen de organisatie. Deze bevindingen verklaren de verschillen tussen beats, wat in dit onderzoek centraal staat. De journalistieke subculturen verschillen van elkaar in sommige manieren van werken. Deze werkpatronen zijn zodoende een typering voor een bepaalde beat en dit sluit aan bij de conclusie van Reich (2009); in het productieproces van nieuws gaat het erom hoe afhankelijk journalisten zijn van bronnen en hoe ze hun communicatiekanalen gebruiken. Door nog meer onderzoek te doen naar werkrouines in verschillende beats kan men meer te weten komen over het journalistieke nieuwsproductieproces. Het is voor journalisten volgens Reich (2009) moeilijk gebruikelijke werkrouines te veranderen en zelfs moeilijk voor hen in te beelden dat ze op een andere manier zouden werken dan die hen bekend zijn. Onderzoeken als deze tussen de zachte beat sport en harde beats bieden inzicht in wat voor werkrouines dan anders zijn. Het feit dat sportjournalisten significant vaker 'senior bronnen' gebruiken om nieuwsitems te maken kan betekenen dat als ze dit niet zouden doen de kwaliteit van een item minder zou kunnen zijn. Echter dienen we het grotere geheel te moeten zien. De bevindingen in werkrouines die verschillen binnen beats zijn te beschrijven als middelen om nieuws te produceren. Als een journalist die meer bekwaam is in het schrijven van economische items nu een sportitem produceert zal hij of zij dit doen op de manier die hem of haar het beste lijkt. De invalshoek zou anders kunnen zijn en de economische journalist zou er meer tijd voor nodig kunnen hebben het item te schrijven. Uiteindelijk zal er een item geproduceerd worden die in grote lijnen hetzelfde zal zijn als wanneer een sportjournalist deze zou schrijven.

7. Referentielijst

- Becker, L. & Vlad, T. (2009). News organizations and routines. In Wahl-Jorgensen, K., Hanitzsch, T. (Eds.), *The handbook of journalism studies* (59-72). New York: Routledge.
- Boyle, R. (2006). *Sports journalism. Context and issues*. Thousand Oaks (CA): SAGE Publications Inc.
- Boyle, R. (2012). Reflections on communication and sport: on journalism and digital culture. *Communication and sport*, 1 (1/2), 88-99.
- De Burgh, H. (2005). *Making journalists. Diverse models, global issues*. Madison Ave (NY): Routledge.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage.
- Patterson, T. (2000). Doing well and doing good. How soft news and critical journalism are shrinking the news audience and weakening democracy – and what news outlets can do about it. *Research paper*. Cambridge, MA: Harvard University.
- Populariteitsindex Sport (2011). Geraadpleegd op 10 maart 2014, van http://www.duodecim.nl/upload/file/POPULARITEITSINDEX_SPORT_2011.pdf
- Reich, Z. (2009). *Sourcing the news. An Innovative Study of the Israeli Press*. Cresskill (NJ): Hampton Press.
- Reinneman, C., Stanyer, J., Scherr, S. & Legnante, G. (2011). Hard and soft news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13 (2), 221-239.
- Rowe, D. (2005). Fourth estate or fanclub? Sports journalism engages the popular. In Allan, S. (Ed.), *Journalism: critical issues*, Maidenhead: Open university press, (125-136).
- Shoemaker, P. & Cohen, A. (2006). *News around the world. Content, practitioners and the public*. New York: Routledge.
- Shoemaker, P. & Reese, S. (1996). *Mediating the message*. White Plains, NY: Longman.

- Shoemaker, P., Vos, T. & Reese, S. (2009). Journalists as gatekeepers. In Wahl-Jorgensen, K., Hanitzsch, T. (Eds.), *The handbook of journalism studies* (73-87). New York: Routledge.
- Tuchman, G. (1972). Objectivity as strategic ritual: An examination of newsmen's notions of objectivity. *American journal of sociology*, 77 (4), 660-679.
- Tuchman, G. (1977). The exception proves the rule: The study of routine news practice. In Hirsch, P., Miller, P. & Kline, F. (Eds.), *Strategies for communication research* (43-62). Beverly Hills, CA: Sage.

Bijlage 1.

Vragenlijst reconstructie-interview

- 1 Identificatienummer interviewer
Vul hier het identificatienummer van de interviewer in dat je toegewezen hebt gekregen. Zie het bestand 'verdeling journalisten over onderzoeksgroepjes.xlsx'.
- 2 Identificatienummer journalist
Vul hier het identificatienummer van de journalist. Dat nummer vind je in het bestand 'verdeling journalisten over onderzoeksgroepjes.xlsx'.
- 3 Datum interview (dd-mm-jj)
- 4 Identificatienummer journalistiek product
Nummer van 1 tot n

We hebben zoveel mogelijk journalistieke producten verzameld die u in de afgelopen maand hebt gemaakt of waaraan u hebt meegewerkt. Kopieën hiervan zitten in de enveloppe. We willen graag met u praten over hoe deze artikelen tot stand zijn gekomen. Wilt u willekeurig (ongezien) een artikel uit de enveloppe pakken?

Nummer elk artikel dat zo uit de enveloppe getrokken wordt. Begin te nummeren bij 1.

- 5a We willen graag eerst van u weten hoe u in aanraking kwam met dit nieuwsonderwerp. Via welk communicatiekanaal ontdekte u het onderwerp als mogelijk nieuws voor het eerst?

Leg eventueel kort uit wat we verstaan onder de ontdekkingsfase van nieuws. In de ontdekkingsfase komt de eerste informatie over het onderwerp als mogelijk nieuws beschikbaar. Het gaat hier niet om het ontstaan van het allereerste idee (want het idee komt strikt genomen bijna altijd van buiten), maar om de eerste informatie die over het onderwerp bij de journalist komt. Nadat je de vraag gesteld hebt, lees je de (19) antwoordcategorieën voor. Dit is de meest precieze manier van gegevens verzamelen en verdient daarom de voorkeur. Maar er kleeft als nadeel aan dat het een lange opsomming is waardoor het gesprek met de journalist als saai ervaren kan worden en de journalist niet meer gemotiveerd is om te antwoorden. Als dat dreigt te gebeuren, laat de journalist dan zelf het antwoord formuleren zonder dat jij vooraf alle antwoordcategorieën hebt gegeven. (Als je voor deze optie kiest, moet je helemaal geen antwoordcategorieën noemen). Check voordat je het antwoord van de journalist codeert in het schema, of je zijn of haar antwoord goed begrepen hebt.

De antwoordcategorieën spreken voor zich. Het verschil tussen categorie 6 en 7: Met document wordt een los document bedoeld, bijvoorbeeld een rapport, een ander geschreven document of een boek. Als dat document zich in een archief bevindt coderen we hier archief. Bijvoorbeeld, als de journalist antwoordt 'Ik kreeg de notulen van de ondernemingsraad in handen gedrukt', dan codeer je dat als document. Als de journalist zegt 'Ik heb dat document opgezocht in het bevolkingsregister', dan codeer je archief. Categorie 17: veel redacties houden een agenda bij met mogelijke nieuws-gebeurtenissen. Noteer het antwoord van de journalist in de derde kolom in het onderstaande schema: zet een kruis in het desbetreffende vakje. Indien je gebruik moet maken van antwoordcategorie 19) anders, schrijf daar dan achter welk kanaal gebruikt werd. Probeer dit antwoord zo veel mogelijk te vermijden.

- 5b Wie nam het initiatief tot het gebruik van dit kanaal? Was u dat, of kwam het initiatief van buiten (van een bron)? Bijvoorbeeld, stuurde u een e-mail of ontving u een e-mail?

Geef in de vierde kolom middels een letter aan of het initiatief van de journalist kwam (J) of van buiten (B). Bij de antwoord 'bijwonen van een nieuwsgebeurtenis' en 'archief' kan het initiatief alleen van de journalist komen (een archief kan niet naar je toekomen, een gebeurtenis ook niet). Bij alle andere categorieën kan het initiatief in principe zowel bij de journalist als bij de bron liggen. Ook een document kan aan de journalist ter hand gesteld worden op initiatief van de journalist of op initiatief van een bron.

Kanaal		5. ontdekkingsfase		6. Fase van informatieverzamel ing	
		a) soort kanaal	b) initiatief	a) soort kanaal	b) 1,2,3 meest belangrijk
<i>label</i>	<i>code</i>				

face-to-face gesprek met bron	1				
bijwonen van nieuwsgebeurtenis	2				
gesprek via vaste telefoonlijn	3				
gesprek via mobiele telefoon	4				
post	5				
document	6				
archieff	7				
sms, tekstbericht	8				
fax	9				
e-mail	10				
internet zoekopdracht	11				
opinionsites internet (bv. Joop.nl; geenstijl)	12				
facebook, hyves, sociale netwerk sites	13				
weblogs	14				
twitter	15				
informatie van andere media	16				
redactie-agenda	17				
mondelijke informatie verkregen van eigen redactie	18				
anders	19				

6a Via welk communicatiekanaal bent u vervolgens meer informatie gaan verzamelen over dit onderwerp?
Leg eventueel kort uit wat we verstaan onder fase van informatieverzameling. Nadat besloten is om het onderwerp uit te gaan werken tot een nieuwsproduct treedt de fase van informatieverzameling in. Bij het verzamelen van de antwoorden kun je weer kiezen tussen het zelf opsommen van alle antwoordcategorieën of de journalist zelf een antwoord laten formuleren. Hier zijn meerdere antwoorden mogelijk! Noteer de antwoorden van de journalist in de vijfde kolom: zet een kruis in de desbetreffende vakje(s).

6b Kunt u ook aangeven welk van deze kanalen in de informatieverzamelingsfase het meest belangrijk was, het op een na meest belangrijk en het op twee na meest belangrijk?
Noteer het antwoord in de zesde kolom middels de cijfers 1, 2, 3.

7 Was er sprake van lekken bij dit nieuwsonderwerp?

nee 0
ja 1

8 Op wat voor soort gebeurtenis heeft het nieuwsonderwerp betrekking?
Lees bij voorkeur de antwoordcategorieën voor. Als dat niet werkt, laat de journalist dan open antwoorden, codeer het antwoord volgens een van onderstaande categorieën. Vraag zo nodig na of je het antwoord goed interpreteert.

- geplande gebeurtenis (bijeenkomsten, wedstrijden, demonstraties, manifestaties, feesten enz) 1

	• niet geplande gebeurtenissen (ongeluk, misdaad, ramp, schandaal en reacties daarop)	2	<input type="text"/>
	• procedures (wettelijke, bureaucratische, juridische procedures, verkiezingen, candidering)	3	<input type="text"/>
	• nieuwe informatie over oude of nog voortdurende gebeurtenissen	4	<input type="text"/>
	• anders, toelichten	5	<input type="text"/>
	• niet relevant/ geen gebeurtenis	6	<input type="text"/>
9a	Van hoeveel bronnen in totaal hebt u informatie ontvangen/ informatie gezocht voor dit nieuwsonderwerp?		<input type="text"/>
9b	Hoeveel bronnen hebt u in totaal opgevoerd in het artikel? <i>Geef respondent de tijd om even na te denken.</i>		<input type="text"/>
10a	Kunt u aangeven welke bron betrokken was bij de ontdekkingsfase van het nieuws? <i>Noem de antwoordcategorieën en licht die zo nodig toe. Noteer het antwoord in kolom drie.</i>		
10b	Kunt u aangeven welke bronnen betrokken waren bij de fase van informatieverzameling van het nieuws? <i>Noem de antwoordcategorieën en licht die zo nodig toe. Noteer het antwoord in kolom vier.</i>		
10c	Hebt u meerdere van dit soort categorie bronnen gebruikt? Zo ja hoeveel? <i>Noteer bij elk genoemde categorie het aantal in kolom vijf.</i>		
10d	Kunt u aangeven welke bron het meest belangrijk was, het op een na meest belangrijk en het op twee na meest belangrijk? <i>Noteer het antwoord middels de cijfers 1,2,3 in kolom zes.</i>		

Type bron		a) Ontde k-king nieuw s	informatieverzameling		
			b) meest belangrij k	c) tweede meest belangrij k	d) derde meest belangrij k
<i>label</i>	<i>code</i>				
senior bron (verbonden aan groepering of organisatie; hogere positie)	1				
niet senior bron (verbonden aan groepering of organisatie; lagere positie)	2				
woordvoerder/ pr functionaris	3				
toevallige bron/ burger	4				
bekende Nederlander	5				
ander medium/ andere journalist	6				
mijn eigen kennis of waarneming	7				
updates of informatie van de redactie	8				
documenten	9				
archieven	10				

11 Welke van deze bronnen was naar uw oordeel het meest belangrijk?
*Laat de journalist open antwoorden, codeer het antwoord volgens een van
onderstaande categorieën.*

- de bron van de fase van nieuwsontdekking (*als deze bron in beide
fase voorkwam, codeer dat dan als nieuwsontdekking*)
- de meest belangrijke bron uit de fase van informatieverzameling
- weet niet, geen enkele bron was echt belangrijk

1	
2	
5	

*U hebt xx (herhaal de bron van vraag 10 en 11) benoemd als de meest
belangrijke bron in dit nieuwsonderwerp. De volgende vragen gaan
specifiek over deze bron.*

12 Welke relatie heeft deze bron tot de gebeurtenis van het
nieuwsonderwerp?
*Laat de journalist open antwoorden, codeer het antwoord volgens een van
onderstaande categorieën. Vraag zo nodig na of je het antwoord goed
interpreteert.*

- Niet van toepassing (indien de bron geen persoon is)
- Getuige/waarnemer
- Partij (speelt zelf een rol bij gebeurtenis of onderwerp; of hoort bij
een partij)
- Onafhankelijk deskundige (de expert, vaak van universiteit of
onderzoeksinstituut)
- Buitenstaander (willekeurig persoon die over nieuwsonderwerp

1	
2	
3	
4	
5	

- aan het woord wordt gelaten)
- Onduidelijk
- 13 Tot welke maatschappelijke sector behoort deze bron?
- de overheid (inclusief lokale overheden, leger, overheidsdiensten; exclusief politici)
 - de politiek (inclusief Kamerleden, ministers, partijen, politieke bewegingen, koningshuis in functie van staatshoofd)
 - private sector/ commerciële organisaties
 - privé persoon of personen
 - maatschappelijke groepering belangengroep (belangengroepen, actiegroepen, vakbonden, werkgeversorganisaties, verenigingen)
 - niet-commerciële organisatie (non-profit sector, onderwijs, welzijn),
 - onduidelijk, weet niet
- 14 Hebt u regelmatig contact met deze bron?
Laat de journalist open antwoorden, codeer het antwoord volgens een van onderstaande categorieën. Vraag zo nodig na of je het antwoord goed interpreteert.
- Reguliere, bekende bron: ten minste een keer per week contact
 - Reguliere, bekende bron: ten minste een keer per maand contact
 - Een bekende, incidentele bron (er is eerder contact geweest)
 - Dit was het eerste contact met de bron
- 15 Hoe beoordeelt u de betrouwbaarheid van deze bron?
Hier kun je de journalist uit de vier antwoordcategorieën laten kiezen.
- zeer betrouwbaar
 - betrouwbaar
 - niet erg betrouwbaar
 - helemaal niet betrouwbaar
 - weet niet, wil geen antwoord geven
- 16 Hoe werd de bron gepresenteerd in het nieuws?
Laat de journalist open antwoorden, codeer het antwoord volgens een van onderstaande categorieën. Vraag zo nodig na of je het antwoord goed interpreteert.
- Eigenaam plus functionele aanduiding
 - Eigenaam zonder functionele aanduiding
 - Géén naam, wel functionele aanduiding (woordvoerder, deelnemer, slachtoffer, Amerikanen etc)
 - Fictieve naam
 - Vage aanduiding: bron(nen), zegsman, ingewijden, men, ooggetuigen, autoriteiten, waarnemers

6

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

1	
2	
3	
4	

1	
2	
3	
4	
5	

1	
2	
3	
4	
5	

- ‘vertrouwelijke bron, ‘anonieme bron’

6	

17 Heeft deze bron, of de organisatie tot welke zij behoort, een woordvoerder of pr functionaris in dienst (ook indien die niet direct een bijdrage leverde aan dit nieuwsonderwerp)?

- Ja
- Nee (ga door naar vraag 20)
- weet niet, niet van toepassing, wil geen antwoord geven (ga door naar vraag 20)

1	
2	
3	

18 In hoeverre waren woordvoerders of pr functionarissen betrokken bij dit nieuwsonderwerp?

Hier kun je de journalist uit de vier antwoordcategorieën laten kiezen.

- geen betrokkenheid (ga door naar vraag 19)
- enigszins betrokken
- tot op zekere hoogte betrokken
- in belangrijke mate betrokken
- weet niet (ga door naar vraag 20)

1	
2	
3	
4	
5	

19 Kunt u de soort van pr betrokkenheid/woordvoederschap in dit a t/m nieuwsonderwerp specificeren?

f *Loop alle antwoordmogelijkheden langs en vraag of er wel of niet sprake van was.*

- a) hielp met coördinatie en organisatie
- b) gaf antwoorden
- c) gaf informatie in ontdekkingsfase van nieuws
- d) gaf enige informatie in de informatieverzamelingsfase
- e) gaf de meeste informatie in de informatieverzamelingsfase
- f) gaf alle informatie in de informatieverzamelingsfase

Ja (1)	Nee (0)

20 Hoe groot was uw aandeel in de productie van dit nieuwsonderwerp?
Loop alle antwoordmogelijkheden langs en vraag of er wel of niet sprake van was.
a t/m l

- a) ik initieerde het contact in de ontdekkingsfase
- b) contact in de ontdekkingsfase werd tot stand gebracht op initiatief van de bron
- c) ik heb zelf besloten het nieuwsonderwerp te gaan maken
- d) ik heb overlegd met mijn redactie voordat ik het nieuwsonderwerp ging produceren
- e) ik heb mensen vragen gesteld op mijn initiatief
- f) ik heb mensen vragen gesteld als reactie op een contact van de bron
- g) documenten werden mij op mijn verzoek overhandigd
- h) documenten werden mij overhandigd op initiatief van de bron
- i) ik verzamelde informatie via internet
- j) ik ontving informatie via internet
- k) ik verzamelde aanvullende gegevens op mijn initiatief
- l) ik ontving aanvullende informatie op initiatief van een bron

Ja (1)	Nee (0)

21 Hebt u de informatie van dit nieuwsonderwerp gecontroleerd met aanvullende bronnen?

a)

- Nee
- ja
- a) Indien Ja, met hoeveel aanvullende bronnen

0	
1	

22 Tot op welke hoogte heeft u druk op een nieuwsbron van dit nieuwsonderwerp uitgeoefend om hem/haar ertoe te bewegen de informatie prijs te geven?

Hier kun je de journalist uit de vier antwoordcategorieën laten kiezen.

- helemaal niet
- in lichte mate
- in behoorlijke mate
- in zeer sterke mate

1	
2	
3	
4	

23 In welke mate werd het nieuwsonderwerp ingekort gedurende het redactie proces?

Hier kun je de journalist uit de vier antwoordcategorieën laten kiezen.

- helemaal niet
- in lichte mate
- in behoorlijke mate
- in zeer sterke mate

1	
2	
3	
4	

24

In welke mate werd het nieuwsonderwerp herschreven gedurende het redactieproces?

Hier kun je de journalist uit de vier antwoordcategorieën laten kiezen.

- helemaal niet
- in lichte mate
- in behoorlijke mate
- in zeer sterke mate

1	
2	
3	
4	

25

Werd het nieuwsonderwerp samengevoegd met een ander nieuwsonderwerp gedurende het redactie proces?

- Nee
- ja

0	
1	

Bijlage 2.

Achtergrondkenmerken journalist

We willen u na afloop van het interview enkele vragen over uzelf voorleggen. Wilt u bij de vragen aankruisen welk antwoord op u van toepassing is.

1. Wat is uw nationaliteit: _____

2. Wat is uw leeftijd: _____

3. Wat is uw geslacht: m/v

☐	1 man
☐	2 vrouw

4. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

☐	1 basisonderwijs
☐	2 LBO, VMBO (kader- en beroepsgerichte leerweg), VBO
☐	3 MAVO, eerste drie jaar HAVO/VWO, MULO, ULO, VMBO (theoretische leerweg)
☐	4 MBO
☐	5 HAVO/VWO (bovenbouw), WO-propedeuse
☐	6 HBO, WO bachelor/kandidaats
☐	7 WO doctoraal/master

5. Voor welke mediaorganisatie werkt u hoofdzakelijk?

☐	1 Radio publiek
☐	2 Radio commercieel
☐	3 Televisie publiek
☐	4 Televisie commercieel
☐	5 Geschreven pers, landelijke dagbladen
☐	6 Geschreven pers, regionale dagbladen
☐	7 Geschreven pers, gratis dagblad
☐	8 Geschreven pers, tijdschrift
☐	9 Zelfstandige nieuwswebsite

6. Met welke onderwerpen houdt u zich vooral bezig? Kruis maximaal drie opties aan.

☐	1	Binnenlandse politiek
☐	2	Binnenlands nieuws
☐	3	Buitenlandse politiek
☐	4	Europa
☐	5	Economie
☐	6	Wetenschap
☐	7	Misdaad
☐	8	Gezondheid
☐	9	Onderwijs
☐	1 0	Sport
☐	1 1	Opinie
☐	1 2	Kunst/cultuur
☐	1 3	Entertainment/lifestyle
☐	1 4	Anders

7. Werkt u momenteel in vaste dienst of als freelancejournalist?

☐	1	Vaste dienst
☐	2	Freelance

8. Hoeveel uur werkt u gemiddeld per week?

☐	1	Minder dan 20 uur
☐	2	Tussen de 20 en 30 uur
☐	3	Tussen de 30 en 40 uur
☐	4	Meer dan 40 uur

9. Waar bestaan uw werkzaamheden voornamelijk uit?

☐	1	Bureauredactie
☐	2	Verhalen maken
☐	3	Managementtaken
☐	4	Anders

10. Hoe lang bent u al journalist? _____

11. Hebt u een religie waar u zich aan verbindt?

☐	1	Katholiek
☐	2	Protestants
☐	3	Humanistisch
☐	4	Joods
☐	5	Islamitisch
☐	6	Andere godsdienst
☐	7	Nee
☐	8	Dat zeg ik liever niet

12. Wat is uw jaarlijkse bruto inkomen? (De cijfers zijn op basis van het bruto modaal inkomen volgens het CPB voor 2009)?

☐	1	Minder dan modaal (minder dan € 32.500 per jaar of € 2.508 per maand)
☐	2	Tussen modaal en twee keer modaal (maximaal € 65.000 per jaar of € 5.016 per maand)
☐	3	Meer dan twee keer modaal (meer dan € 65.000 per jaar of € 5.016 per maand)
☐	4	Weet ik niet, wil ik niet zeggen

Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst!

Bijlage 3.

Email aan journalisten

Beste (betreffende journalist),

Ik ben bezig met het afronden van mijn master communicatiewetenschap aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en doe onderzoek naar het nieuwsproductieproces binnen de sportjournalistiek in Nederland. Het onderzoek dat ik doe maakt deel uit van een groter onderzoek waarin op systematische wijze gegevens worden verzameld over de alledaagse praktijk waarin journalisten werken. De bijdrage die mijn onderzoek levert is dat ik me richt op de sportjournalistiek, welke bekend staat als een populair en belangrijk deelgebied van de journalistiek.

Om betrouwbare en vergelijkbare gegevens te verzamelen zal ik u aan de hand van uw eigen meest recente journalistieke werk willen interviewen. Het zal een face to face interview zijn die een halfuur tot drie kwartier van uw tijd in beslag zal nemen. Ik wil benadrukken dat er vertrouwelijk om zal worden gegaan met de informatie die u ten tijde van het interview levert, zowel ten aanzien van u zelf als van uw bron(nen).

Mocht u geïnteresseerd zijn dan zou ik heel graag een afspraak met u willen maken.

In afwachting van uw reactie,

Met vriendelijke groet,

Joy Obergh